

registrator@naturvardsverket.se

Remiss om ny vägledning för reklamskyltar

Er beteckning: NV-04174-19

Länsstyrelsen har beretts möjlighet att lämna synpunkter på Naturvårdsverkets vägledning om reklamskyltar och andra skyltar i landskapet. Nedan följer Länsstyrelsens synpunkter. Synpunkterna följer dispositionen i förslaget till vägledning. I slutet tas några generella synpunkter upp och sist övrigt.

Inledningsvis vill Länsstyrelsen framföra att Länsstyrelsen ser mycket positivt på att Naturvårdsverket tar fram en vägledning. Det vore bra om det inledningsvis framgår vilken målgrupp vägledningen riktar sig till, exempelvis allmänheten, kommuner m.m. Som vägledningen är utformad nu så är den ganska juridisk. För det fall vägledningen är tänkt att huvudsakligen rikta sig till allmänheten bör det övervägas om det inte är bättre att enbart beskriva gällande rätt i löpande text och sätta mer detaljerade uppgifter av juridisk/teknisk karaktär inom parentes eller i en fotnot (paragrafhänvisningar, uppgifter om domar m.m.). Man skulle sedan i slutet kunna ha en rättsfallssamling med en mer ingående beskrivning av dessa. Synpunkterna nedan utgår från att vägledning ska ha en mer juridisk karaktär. För det fall Naturvårdsverket bedömer att det ovan anförda är aktuellt bör vissa av synpunkterna nedan anpassas till det.

Avsnitt "Ingen reklam utan tillstånd" & " Vilken lag gäller var och vem prövar ansökan?"

Det räknas upp ett antal lagar som reklamskyltar kan omfattas av. Länsstyrelsen anser att det är bra att lista lagarna. De flesta lagar tas sedan upp under "vilken lag gäller var och vem prövar ansökan", men för vägmärkesförordningen och trafikförordningen saknas det. Länsstyrelsen anser att det vore positivt om vägledningen även anger när de lagarna blir aktuella.

Läsningen och användbarheten av vägledningen skulle underlättas av en hänvisning till var de lagar som räknas upp kan återfinnas, exempelvis <https://svensksforfattningssamling.se/>

Avsnitt "Tillståndsprövningen enligt LGS"

Kammarrätten i Göteborg har funnit i flera domar att RÅ 1975 Ab 462 fortfarande är relevant. "Tre" bör därför bytas mot "flera" och "se Kammarrätten..." till "se bl.a. Kammarrätten...".

Avsnitt "Vad omfattas av tillståndsplikten enligt LGS?"

Det borde förtydligas att även exempelvis statyer, konstverk eller liknande illustrationer som har en tillräckligt stark association till en verksamhet eller ett varumärke kan anses vara reklamskyltar. Mattelefanten torde vara ett exempel på detta (se Förvaltningsrätten i Karlstad mål nr 4325-17).

Avsnitt "Undantag från tillståndsplikten"

"46 § andra stycket p. 2 – 3" bör ändras till "46 § tredje stycket". Undantagen i 46 § väglagen finns i tredje stycket p. 1-4. I en inledning bör det anges vart samtliga undantag finns, inte bara att det finns undantag i punkterna 2-3.

I andra stycket första meningen under rubriken "S Skyltar som informerar om verksamheten på platsen" bör "...Högsta förvaltningsdomstolen i RÅ79 2:29" ändras till "...Regeringsrätten (numera Högsta förvaltningsdomstolen) i RÅ79 2:29". I sjätte meningen samma stycke kan "Högsta förvaltningsdomstolen..." ändras till "Domstolen...". Ordet "Uppsätta" bör ändras till "sätta upp".

Under rubriken "anslagstavlor", andra meningen, saknas ett s i "som".

Under rubriken "Bygglovspliktiga skyltar", tredje meningen, ska kommatecknet efter "PBF" tas bort. Under samma rubrik, femte meningen, saknas det ett mellanrum i "Mark- och".

Det vore önskvärt om texten under rubriken "Tillfälliga skyltar" utvecklades. I rättsfallet NJA 1977 s. 808 behandlas frågan om varaktighet och det får gärna återges här. Högsta domstolen resonerade enligt följande.

"[...] Lagens motiv synes alltså bygga på tanken att beskaffenheten av och ändamålet med en skylt eller liknande anordning i sig kan indicera att anordningen är varaktigt anbringad i lagens mening. Detta betraktelsesätt är naturligt, när det gäller fast monterade anordningar av typen annonsplakater, anslagstavlor o d. I sådana fall kan man i regel redan från början utgå ifrån att anordningen kommer att finnas kvar en längre tid. Frågan blir mera tveksam, då anordningen är lätt flyttbar, t ex en löst uppställd tavla. Anordningen får även då anses varaktigt anbringad, om det vid myndighetens ingripande visserligen förflutit endast kort tid från anordningens uppsättande men det av omständigheterna framgår, att den varit avsedd att bestå längre tid. Är detta ej fallet, får frågan om varaktigheten bedömas med hänsyn till den tid anordningen faktiskt varit uppsatt. När det gäller frågan om varaktigheten torde vidare i princip anledning saknas att göra skillnad mellan det fallet att anordningen sitter uppe en sammanhängande tid och det fallet att anordningen, t ex under en och samma säsong, finnes uppsatt med intervaller. Den omständigheten att avbrott görs i vad som framstår som ett naturligt sammanhang bör alltså inte inverka på bedömningen. Inte heller det att anordningen flyttas inom ett begränsat område, t ex när den är monterad på en vagn, bör föranleda att den inte ska anses varaktigt anbringad i naturvårdslagens mening. Utredningen i målet visar att den av N uppsatta skylten, som var av avsevärd storlek, utförts i hållbart material och tjänade ändamålet att göra reklam för en av N sedan flera år sommartid bedrivna serveringsrörelse. N har emellertid endast åtalats för att ha haft skylten uppsatt under tiden d 17 juli -- d 1 aug 1973, och åklagaren har inte ens påstått att skylten varit

avsedd att sitta uppe längre. Skylten kan därför inte anses ha varit varaktigt anbringad på sätt avses i 22 § 1 st naturvårdslagen. Åtalet skall därför ogillas. [...]

Reklam på släpvagn är något som har ökat och det vore bra om dessa särskilt tas upp (antingen under denna rubrik, som en egen rubrik eller på annat lämpligt ställe i dokumentet).

Under rubriken "Uppenbart vanprydande" anges att innebörden har behandlats i några rättsfall. Vägledningen saknar exempel på sådana rättsfall och Länsstyrelsen önskar att dessa läggs till.

Avsnitt " Privata skyltar för att stänga ute allmänheten"

Texten i andra stycket skulle behöva förtydligas. Det tas upp vem som beslutar om skyltar enligt 5 § LGS och sedan om andra skyltar som "förbjuder" gångtrafik, cykling och ridning. I sista meningen anges att enligt trafikförordningen ska en skylt intill en väg prövas av kommunen eller länsstyrelsen. Om det är så att man syftar på att det går att föreskriva om förbud enligt trafikförordningen borde detta tydliggöras.

Avsnitt "Vem ska utöva tillsyn och hur?"

Texten under rubriken "Utanför vägområdet" har blivit lite onödigt krånglig. Länsstyrelsen föreslår att de två första meningarna byts till "Utanför vägområdet har kommunen tillsynsansvaret enligt LGS. Kommunerna kan enligt LGS se till att skyltar som inte har tillstånd att stå där tas bort."

Under rubriken "Utanför vägområdet" bör läggas till att en skylt som har getts tillstånd ändå räknas som olovlig om den är uppförd på annan plats än vad som framgår av tillståndet. Det är alltså inte fråga om att villkoren för tillståndet inte följs – det är istället fråga om en helt ny skylt. Kommunen kan med andra ord vidta åtgärder och plocka ned en skylt trots invändningar om att tillstånd finns.

I andra stycket under rubriken "Utanför vägområdet" anges att beslutande myndighet har ansvar för att villkor som ställts i beslut om tillstånd följs. Länsstyrelsen efterlyser lagrum för detta, då det i 11-12 §§ LGS anges att kommunen är tillsynsmyndighet.

Avsnitt "Intressanta rättsfall"

Länsstyrelsen anser att det saknas skäl att upprepa rättsfallen som ju redan återgetts i den löpande texten. Om vägledningen blir för lång kan läsaren avstå från att läsa den.

Texten under rubriken "Ytterligare bestämmelser att ta hänsyn till" bör ändras, bland annat för att även bestämmelser om kulturmiljö bör tas in i uppräknningen. Länsstyrelsen föreslår därför att texten ändras på följande sätt.

"Utöver de lagrum som redogjort för ovan så kan det finnas ytterligare bestämmelser att ta hänsyn till vid uppförande av reklamskylt, bland annat följande.

Markägartillstånd

Terrängkörningslagstiftningen

Skyddsvärda arter - Artskyddsförordningen

Olika områdesskydd enligt miljöbalken; biotopskydd, strandskydd, naturreservat, kulturreservat, Natura 2000-områden m.fl.

Riksintresseområden – miljöbalken

Fornlämningar, byggnadsminnen och kyrkor enligt kulturmiljölagen (1988:950)."

Läsningen och användbarheten av vägledningen skulle underlättas av en hänvisning till var lagar kan återfinnas, exempelvis <https://svensksforfattningssamling.se/>

Flödesschemat

Länstyrelsen anser att ett flödesschema underlättar vid handläggning av tillsynsärenden. För att underlätta ytterligare vore det dock positivt om denna del av vägledningen utökades, förslagsvis som en FAQ, så att den även besvarar exempelvis följande frågor.

1. Hur kan ett föreläggande se ut?
2. Vad ska kommunen göra om föreläggandet inte följs?
3. Hur bör kommunen göra om markägaren invänder att det inte är markägarens skylt?
4. Vem får plocka bort en skylt? Markägare, även om markägaren inte äger skylten? Kommunal tjänsteman? Kronofogde efter ansökan av kommun?

Generella synpunkter

Lagar i löpande text skrivs med liten bokstav.

I trafiksammanhang skrivs tätbebyggda områden med två t, se exempelvis 10 kap. 3 § trafikförordningen (1998:1276).

Med hänsyn till dataskyddsförordningen bör personuppgifter, exempelvis fastighetsbeteckning, inte anges.

Övrigt

Kulturlandskap, det av människan påverkade landskapet, omger oss var vi än rör oss. Länstyrelsen noterar att vägledningen saknar, så väl generella resonemang kring landskapsbegreppet och de värden som kan påverkas negativt av skyltar genom t ex påverkan på siktlinjer etc., som resonemang om hur särskilt utpekade kulturmiljöer och landskapsavsnitt ska behandlas. Vid tillståndsprövning bör särskild hänsyn tas till riksintressen för kulturmiljö enligt 3 och 4 kap. miljöbalken samt till kulturmiljöer som har pekats ut i regionala och kommunala planeringsunderlag eller kunskapsunderlag, t ex översiktsplaner eller kulturmiljöprogram.

Under 2019 har det kommit två intressanta domar från Förvaltningsrätten i Göteborg. Även om det är underrättsdomar kanske de kan vara intressanta att beröra i vägledningen.

Den 24 januari 2019, i mål nr 1495–18, angav förvaltningsrätten att det inte framgår av praxis eller förarbeten hur undantagen i väglagen och LGS för kommunala anslagstavlor ska tolkas. Med hänsyn till det oklara rättsläget och då informationen på skylten inte enbart riktar sig till kommunens invånare utan även till förbipasserande trafikanter och därmed inte enbart kan anses utgöra en kommunal angelägenhet ansåg förvaltningsrätten att skylten omfattades av tillståndskravet enligt 46 § väglagen och 7 § LGS. Domen är överklagad till Kammarrätten i Göteborg, mål nr 893–19. Kammarrätten meddelade den 27 mars 2019 prövningstillstånd men har ännu inte meddelat dom.

I dom den 10 juni 2019, mål nr 319–19, konstaterade förvaltningsrätten att ”det saknas praxis avseende om hänsyn ska tas till båda sidor av en väg vid bedömningen av om en plats är påverkad av människor. Platsen är visserligen påverkad av människor på motstående sida av vägen i form av de verksamheter som bedrivs där. Denna

omständighet medför enligt förvaltningsrättens mening emellertid inte att landskapet genom mänskligt ingripande kan anses vara helt omvandlat på ett sådant sätt att förekomsten av reklam inte inverkar störande i landskapsbilden.” Efter en avvägning mellan intresset av att skydda landskapsbilden och det behov av reklam för kommunala aktörer som den klagande angett ansåg förvaltningsrätten att skylten med hänsyn till placering, storlek och karaktär fick anses vara ett störande inslag i landskapsbilden. Även i denna dom resonerade domstolen kring undantaget för kommunala anslagstavlor och ansåg att det inte var tillämpligt.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av chefsjurist Gunilla Eriksson med länsjurist Fredrik Gustafsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också samråd skett med Länsstyrelsens naturvårdsenhet och kultur- och samhällsbyggnadsenhet.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.